

כהונת חברי ועדי עובדים בתפקידי ניהול ואיוש תפקידים בכירים בגופים ממשלתיים

תקציר

רקע

אדם המכהן בתפקיד בשירות הציבורי, קל וחומר בתפקיד בכיר בגופים ממשלתיים, נדרש לפעול בתפקידו במצב שאין בו חשש לניגוד עניינים ולשיקולים זרים. בתקנון שירות המדינה (התקשי"ר) הוסדר בפירוט נושא ניגוד העניינים במקרה של העסקה בתפקידים מסוימים בשירות הציבורי במקביל לחברות בוועד עובדים.

נתוני מפתח

111 חברי ועד

באגף המכס והמע"ם, 87 מהם בדירוג שכר בכיר (41 ומעלה בדירוג המח"ר, 19 ומעלה בדירוג המינהלי)

172 חברי ועד

באגף מס הכנסה, מהם 29 בדירוג בכיר של המח"ר (42 - 44)

5,700 עובדים

ברשות המיסים בישראל

46 משרות בכירות

ברשות המיסים מאוישות על ידי ממלאי מקום או שהוטלו על העובדים "כמטלה נוספת"

149 עובדים

בחברת דואר ישראל בע"מ כפופים למנהל בחברה המכהן במקביל כחבר בוועד העובדים

פעולות הביקורת

בחוודשים אוקטובר 2017 עד פברואר 2018 בדק משרד מבקר המדינה היבטים מסוימים בכהונת מנהלים ועובדים המשמשים כחברי ועדים בגופים ממשלתיים ואת הליך האיוש של כמה משרות בכירות בגופים אלו. הבדיקות נעשו ברשות המיסים, בנציבות שירות המדינה (נש"ם), במשרד התחבורה והבטיחות בדרכים, ברשות שדות התעופה ובחברת דואר ישראל בע"מ. בפברואר וביולי 2019 נעשו בדיקות השלמה.

תמונת המצב העולה מן הביקורת

חשש לניגוד עניינים - עשרות חברי ועדים ברשות המיסים, בחברת דואר ישראל וברשות שדות התעופה מכהנים בתפקידים בכירים או בתפקידים אחרים שיש בהם חשש לניגוד עניינים שלא על פי הוראות התקשי"ר.

הסדרי ניגוד עניינים - רשות המיסים פנתה לאחר תחילת הביקורת, לשני חברי ועד מכהנים - עובדים ב' וג' בבקשה לחתום על הסדר ניגוד עניינים שגיבשה. חברי ועד אלו מיאנו לחתום על ההסדר, והרשות טרם השלימה את הטיפול בעניינם.

עיצוב באיוש קבוע של משרות בכירות ברשות המיסים - 46 משרות בכירות ברשות המיסים מאוישות על ידי ממלאי מקום או על ידי עובדים "כמטלות נוספות". 21 מהמשרות מאוישות "זמנית" יותר משנה.

הסמנכ"ל למינהל ולמשאבי אנוש ברשות מיסים נקט בפעולות הראויות לציון שמטרתן למנוע ניגודי עניינים.

עיקרי המלצות הביקורת

מן הראוי שנש"ם תבצע בדיקה מקיפה לגבי מימוש הוראותיה בעניין ניגוד עניינים כאמור בכלל משרדי הממשלה, תבדוק את הצורך בעדכון הוראות התקשי"ר בנושא ותגדיר בתקן שירות המדינה את סוגי התפקידים שחבר ועד אינו יכול לכהן בהם ואף לא להתמודד עליהם.

נוכח סירובם של עובדים ב' וג' לחתום על הסדר ניגוד עניינים, על הרשות ונש"ם לסיים את בחינת עניינם של עובדים אלו ולפעול בהתאם להוראות התקשי"ר, להנחיית היועמ"ש ולפסיקה. כן מוצע כי נש"ם, בתאום עם הסתדרות העובדים הכללית החדשה, ככל הנדרש, תקבע נוסח אחיד סטנדרטי להסדר ניגוד עניינים והחלתו בכל מקרה רלוונטי.

על רשות המיסים לאסוף נתונים בנוגע למשרות שזה זמן רב אינן מאוישות או שהוטל על עובדים למלא אותן "כמטלה נוספת", ולפעול בסיוע נש"ם לאיושן באמצעות מכרז. זאת כדי להבטיח שוויון הזדמנויות ולטייב את הליכי האיוש ברשות המיסים.

חשוב להסדיר את סוגיית "הנאמנות הכפולה" של חברי ועד בתאגידי סטטוטוריים. מומלץ כי כל תאגיד סטטוטורי, בשיתוף כל הגורמים הרלוונטיים, ובכללם נציגי ארגוני עובדים, יבחן את הצורך בקביעת כללים רלוונטיים ומעודכנים, לרבות כלי בקרה, פיקוח ואכיפה מתאימים, שיבטיחו את האיזון בין זכות העובדים להתאגדות לבין הקבוע בהוראות התקשי"ר או בכללים אחרים.

סיכום

מאחר שחלו תמורות עם השנים בהגדרות התפקידים ובמקומם בהיררכייה הארגונית, ממליץ משרד מבקר המדינה כי נש"ם תבצע בדיקה מקיפה לגבי מימוש הוראותיה בעניין ניגוד עניינים בכלל משרדי הממשלה, תבחן את הצורך בחידוד ועדכון של הוראות התקשי"ר בנושא ותגדיר בתקן שירות המדינה את סוגי התפקידים שחבר ועד אינו יכול לכהן בהם ואף לא להתמודד עליהם. מוצע כי בחינה כאמור תבוצע מדי פעם בפעם, בין היתר בהתאם להנחיית היועץ המשפטי לממשלה והמלצות הצוות הבין-משרדי לחשיבה מחודשת בהיבטי ניגוד עניינים^[4].

1. לעניין זה ראו הנחיות היועץ המשפטי לממשלה - דוח הצוות לחשיבה מחודשת בהיבטי ניגוד עניינים, הנחיה מ-29.7.19.